

mevr. mr. C. Eskes, voorzitter

ing. J. de Vries

ir. A.A.M. Bexkens

ir. F.A.T. van Looijengoed, secretaris

Advies ex artikel 84 Rijsoctrooiwet 1995

Nederlands octrooi **1004659**

Verzoeksters : **Abemec B.V.**, te Veghel
Hoopman Machines B.V., te IJzerlo
Holanda B.V., te IJzerlo

Gemachtigde : drs. F.G. Blauw

octrooihouders : **Bernardus Jacobus Alexander Maria Roelofs**, te Angeren en
Adrianus Albertus Maria van Kuijk, te Velddriel

Gemachtigde : ir. L.J. Reynvaan

1. Het geding

Verzoeksters hebben op 16 november 1998 een verzoekschrift (met Annexen 1 t/m 5, alsmede 12 foto's) ingediend, met het verzoek een advies volgens artikel 84 Rijsoctrooiwet 1995 uit te brengen omtrent de toepasselijkheid van de in artikel 75, eerste lid, Rijsoctrooiwet 1995 genoemde nietigheidsgronden voor de conclusies 1, 2, 3 en 8 van het Nederlandse octrooi 1004659. Verzoeksters hebben, aanvullend, bij brief van 26 november 1998 nog toegezonden nadere verklaringen van de heren H.T.F.M. Aerts en J.C. Ansink, beide gedateerd 25 november 1998.

Octrooihouders hebben een verweerschrift (met 2 bijlagen) ingediend op 4 januari 1999.

Ter hoorzitting van het Bureau I.E. van 10 maart 1999 hebben partijen hun standpunten doen bepleiten, verzoeksters door drs. F.G. Blauw vergezeld van mr. F.W.E. Eijsvogels en octrooihouders door ir. L.J. Reynvaan vergezeld van de heren mr. F. Lewin, B.J.A.M. Roelofs en A.A.M. van Kuijk. Namens
5 verzoeksters is een pleitnota overgelegd, alsmede een Hoopman-folder betreffende een 'holaras' houtvezel-strooisel-/doseercontainer en een tekening betreffende een holaras-machine, gedateerd 17 juli 1997.

De inhoud van vorengenoemde stukken wordt als hier ingelast beschouwd.

10 2. De feiten

Octrooihouders zijn rechthebbenden op het Nederlands octrooi 1004659, hen op een aanvraag van 2 december 1996 op de voet van de Rijsoctrooiwet 1995 verleend voor een "Inrichting voor op een vloeroppervlak aanbrengen van een laag vezelvormig materiaal".

Conclusies 1 t/m 3 en 8 van het octrooi luiden als volgt:

15

1. Inrichting voor het op een vloeroppervlak aanbrengen van een laag van vezelvormig materiaal, gekenmerkt door:

- *een trechtersvormige verzamelbak die bestaat uit twee evenwijdige zijwanden (2, 3), waartussen twee schuine wanden (4, 5) zijn aangebracht, die naar beneden toe convergeren, zodat
20 tussen de evenwijdige zijwanden een rechthoekige bovenste vulopening (6) en een onderste smalle uitlaatopening (7) wordt gevormd,*
- *een tussen de genoemde zijwanden gelagerde en in de onderste spleetvormige uitlaatopening aangebrachte doseerrotor (8),*
- *op enige afstand boven de doseerrotor gelegen, draaibaar tussen de genoemde zijwanden
25 gelagerde roer- en/of transportmiddelen (9, 10),*
- *tenminste één loopwiel (11, 12), via welk wiel door middel van geschikte overbrengingen (13, 14) de doseerrotor en de roer- en/of transportmiddelen worden aangedreven.*

30

2. Inrichting volgens conclusie 1, met het kenmerk, dat de roer- en/of transportmiddelen bestaan uit een bovenste roerorgaan (10), dat wordt gevormd door een zich tussen de zijwanden uitstreckende as (10a), die op regelmatige afstanden radiaal uitstekende pennen (10b) bevat en uit een tussen de doseerrotor en dit roerorgaan aangebrachte transportrotor (9), bestaande uit een tussen de zijwanden (2, 3) gelagerde as (9a) met op regelmatige onderlinge afstanden aangebrachte transportorganen (9b).

35

3. *Inrichting volgens conclusie 1, met het kenmerk, dat de doseerrotor (8) met enige speling in de uitlaatopening (7) van de verzamelbak is aangebracht, en wordt gevormd door een as (25) met zich evenwijdig aan de hartlijn hiervan uitstreckende radiale wanden (26a), die zodoende over de omtrek van de as een aantal longitudinale kamers vormen.*

5

8. *Inrichting volgens een of meer van de voorafgaande conclusies 1-6, met het kenmerk, dat twee loopwielen aanwezig zijn, die elk nabij één van de zijwanden zijn gelegen, waarbij het ene loopwiel (12) de doseerrotor en het andere loopwiel (11) de roer- en/of transportmiddelen aandrijft.*

10

3. De bezwaren van verzoeksters

Verzoeksters - nader te noemen Abemec e.a. - stellen zich op het standpunt dat de conclusies 1 t/m 3 en 8 van het onderhavige octrooi inventiviteit missen, en daarmee nietig zijn. Zij voeren daartoe - kort weergegeven - het volgende aan:

15 Het grondverbeteringsbedrijf Hay Aerts, te Broekhuizen, heeft reeds sinds 1986 een aantal zanddoseerinrichtingen, die gebruikt worden om dunne lagen zand of teelaarde op sport- en recreatievelden aan te brengen. Deze inrichtingen worden verder ook gebruikt om lagen turf, gravel en kleine kiezelstenen aan te brengen.

20 De inrichting bestaat in hoofdzaak uit een trechtervormige bak, met een bovenste vulopening, een onderste smalle uitlaatopening, een in de uitlaatopening aangebrachte doseerrotor, in de bak aangebrachte roermiddelen, een aantal achter de bak geplaatste wielen, een verstelbare trekdissel waarmee de inrichting aan een trekker gekoppeld kan worden, en aandrijfmiddelen voor het aandrijven van doseerrotor en roermiddelen, welke aandrijfmiddelen bestemd zijn aan te grijpen op een aandrijfas van een trekker.

25 De eerste verzamelbakken zijn in opdracht van de heer H.T.F.M. Aerts (Aerts) vervaardigd door Hoopman Machines B.V. (Hoopman), waarbij inzake de ontwikkeling van de inrichting nauw overleg met de heer J.C. Ansink (Ansink) van Hoopman heeft plaatsgevonden. Ten bewijze van een en ander zijn met het verzoekschrift overgelegd offertes, orderbevestigingen, verklaringen van de heren Aerts en Ansink en 12 foto's. Ter toelichting bij de foto's is gesteld dat na levering van de allereerste bakken
30 deze door Aerts werden voorzien van nadere onderdelen, zoals banden en een trekdissel, en later ook nog van roermiddelen.

Volgens latere verklaringen van de heren Aerts en Ansink, gedateerd 25 november 1998, zijn de foto's genummerd 1 t/m 4 niet lang na de aanschaf van de doseerbakken gemaakt, dus eind 1986 en zijn de foto's 5 t/m 12 pas eind '98 gemaakt van doseerbakken, die overeenkomen met doseerbakken zoals deze
35 voor de indieningsdatum van het onderhavige octrooi - 2 december 1996 - zijn geleverd.

Verzoeksters hebben tenslotte nog verwezen naar hun eerdere verzoek om advies met betrekking tot het onderhavige octrooi (ingediend op 10 juli 1998), alsmede de daarbij overgelegde publicaties en bijlagen.

5 4. Het verweer van de octrooihouders

Octrooihouders betwisten niet dat in 1986 levering van een viertal zandstrooiers aan het bedrijf Hay Aerts kan hebben plaatsgevonden. De vraag of een deskundige, die kennis heeft van deze zandstrooier, op een voor de handliggende wijze zal komen tot een inrichting voor het aanbrengen van een laag vezelvormig materiaal, als verwoord in de conclusies van het onderhavige octrooi, wordt door hen echter met 'nee' beantwoord, en wel om - kort weergeven - de volgende redenen:

- in de eerste plaats is er een groot verschil in het te verdelen materiaal. Zand is een materiaal waarvan de eigenschappen nogal kunnen verschillen tengevolge van vochtgehalte, korrelgrootte en eventuele andere toevoegingen. In ieder geval is het een materiaal dat compact is en ongeschikt om pennen door te roeren; verder is het fijnkorrelig en zal daarom - behoudens brugvorming - gemakkelijk vrij omlaag stromen. Dit in tegenstelling tot houtvezels. Deze zijn licht en klitten gemakkelijk in elkaar, zodat er van vrije stroming geen sprake zal zijn. De aard van de te verwerken materialen en de toepassingsgebieden van zandstrooier en vezellegger liggen derhalve zover uit elkaar dat een deskundige, bij het oplossen van het probleem van het aanbrengen van een laag houtvezels, niet in eerste instantie zal kijken naar een machine voor grondbewerking. Dit te meer daar de wijze van doseren bij de zandstrooier wezenlijk anders is dan bij de vezellegger, en er bij de zandstrooier geen enkele constructieve oplossing wordt aangegeven om onafhankelijk van de rijsnelheid van de inrichting een gelijkmatige laag te kunnen neerleggen;
- in de tien jaren die zijn verlopen tussen het verschijnen van de zandstrooier (1986) en de komst van de onderhavige vezellegger (1996) heeft kennelijk niemand het idee opgevat een vezellegger met een doseerroter te maken, terwijl het probleem van het neerleggen van de houtvezels toen wel degelijk bestond.

Ook de heer Ansink, die in ieder geval kennis heeft van de zandstrooier, heeft deze relatie in eerste instantie niet gelegd. De zandstrooier komt pas ter sprake na de in de vorige adviesprocedure genoemde "bietensnijder", die kennelijk als meer nabij komende stand van techniek werd gezien;

- de zandstrooier heeft een trilorgaan om brugvorming te voorkomen, dit orgaan heeft echter een geheel andere functie en werking dan de roer- en/of transportmiddelen bij de onderhavige inrichting. De zandstrooier geeft aldus geen enkele aanwijzing om tot een inrichting voor het gelijkmatig neerleggen van houtvezels te komen.

5. Het advies van het Bureau I.E.

5.1 In het geding is de vraag of de conclusies 1 tot en met 3, en 8 van het onderhavige octrooi 1004659, gezien de tegengehouden bezwaren, nog inventief zijn te achten.

5 Het Bureau zal in haar beoordeling betrekken de verschillende zandstrooiers die getoond worden op de foto's 1 tot en met 12 en zal hierbij, nu octrooihouders de mogelijkheid van levering in 1986 van een viertal zandstrooiers aan het bedrijf Hay Aerts niet hebben bestreden, veronderstellenderwijs uitgaan van de openbare bekendheid van de op de foto's getoonde inrichtingen en onderdelen daarvan.

10 5.2 Octrooihouders hebben in de eerste plaats betoogd dat het voor een deskundige, die zich gesteld ziet voor het probleem van het aanbrengen van een laag vezelvormig materiaal, niet voor de hand ligt te rade te gaan bij een inrichting voor het doseren van zand. Het Bureau is echter van mening dat zowel voor een vezeldoseerinrichting als voor een zandstrooier geldt dat het inrichtingen betreffen, die materialen met een zekere laagdikte op een oppervlak deponeren. Hieruit volgt dat een
15 deskundige die een inrichting voor het aanbrengen van een laag vezelvormig materiaal wil ontwerpen, inrichtingen in ogenschouw zal nemen die laagdiktes afgeven. Hij zal dus ook acht slaan op de zandstrooier zoals weergegeven op de foto's.

20 5.3 Het Bureau zal hierna, aan de hand van conclusie 1 van het onderhavige octrooi, nader ingaan op de tegengehouden zandstrooiers.

Uit de foto's van de zandstrooiers is bekend een inrichting voor het op een oppervlak aanbrengen van een laag materiaal met een trechtervormige verzamelbak, die bestaat uit twee evenwijdige zijwanden, waartussen twee schuine wanden zijn aangebracht die naar beneden toe convergeren, zodat tussen de evenwijdige wanden een rechthoekige bovenste vulopening en een onderste smalle
25 uitlaatopening wordt gevormd; een tussen de genoemde zijwanden gelagerde en in de onderste spleetvormige uitlaatopening aangebrachte doseerrotor; op enige afstand boven de doseerrotor gelegen, draaibaar tussen de genoemde zijwanden aangebrachte roermiddelen; en geschikte aandrijfmiddelen voor de doseerrotor en de roermiddelen en ten minste één loopwiel. Niet uit de foto's bekend zijn de aanwezigheid van transportmiddelen tussen de zijwanden van de
30 trechtervormige verzamelbak en de aandrijving van de roer- en/of transportmiddelen via het ten minste ene loopwiel.

Het Bureau is van oordeel dat ten gevolge van de formulering "roer- en/of transportmiddelen" in de hoofdconclusie, transportmiddelen niet dwingend aanwezig behoeven te zijn. De hoofdconclusie noch de beschrijving of de volgconclusies geven enige aanwijzing omtrent de wijze waarop de
35 roermiddelen functioneren; in stappen ronddraaiende roermiddelen, zoals bij de zandstrooier,

worden niet uitgesloten. Derhalve kan aan het argument van octrooihouders dat de zandstrooier geen roermiddelen maar trilorganen omvat geen waarde worden toegekend. De zandstrooier is derhalve voorzien van roermiddelen in de zin van de hoofdconclusie.

5 Deze redenering geldt in gelijke zin voor het door octrooihouders aangevoerde argument dat de doseerrator bij de zandstrooier niet volledig in de onderste smalle uitlaatopening is aangebracht. De hoofdconclusie noch de volgconclusies of de beschrijving geven aan dat de doseerrator van de onderhavige vezeldoseerinrichting noodzakelijkerwijs volledig in de onderste smalle uitlaatopening moeten zijn gelegen. Een zandstrooier, waarbij de locatie van de doseerrator zodanig is dat alleen een bovenste segment van de rotor in de onderste smalle uitlaatopening is gelegen, is derhalve
10 voorzien van een doseerrator conform de hoofdconclusie van het octrooi.

De aandrijving van de doseerrator en de roer- en/of transportmiddelen via ten minste één loopwiel is niet bekend uit de foto's van de zandstrooiers, waar de aandrijving via een aftakas van de trekker plaatsvindt. Hoewel deze maatregel zorgt voor een goede dosering van het neer te leggen materiaal, is het Bureau van mening dat het hier een maatregel betreft die voor een deskundige voor de hand
15 ligt. Aandrijving via een loopwiel was reeds lang bekend bij inrichtingen met paardentractie. Ook bij de mestverspreider uit het ter zitting ter sprake gekomen Europese octrooischrift EP 0.246.346 is sprake van loopwielaandrijving van een rotor (zie figuur 4).

Het Bureau komt tot de slotsom dat de aangevoerde nietigheidsgronden, voor wat conclusie 1 van het octrooi betreft doel treffen. Het overgrote deel van de conclusie wordt geanticipeerd door de
20 bekende zandstrooier, terwijl de resterende maatregelen ofwel voor de deskundige voor de hand liggen ofwel niet dwingend worden voorgeschreven (aanwezigheid van een transportrotor).

5.4. Anders dan bij conclusie 1 dient naar het oordeel van het Bureau in conclusie 2 de formulering “roer- en/of transportmiddelen” dwingend gelezen te worden als “roermiddelen en
25 transportmiddelen”, gezien het feit dat in regel 23/24 van conclusie 2 gesproken wordt van “... een tussen de doseerrator en dit roerorgaan aangebrachte transportrotor ... “. Beide moeten dan dus aanwezig zijn.

Hiervoor heeft het Bureau reeds vastgesteld dat het roerorgaan bekend is uit de foto's van de zandstrooier, doch dat de transportmiddelen hieruit niet bekend zijn. De beschrijving van het
30 onderhavige octrooi vermeldt op blz. 3, regels 14 en 15 dat de transportrotor als functie heeft het verzekeren van een gelijkmatige toevoer en verdeling van materiaal naar de doseerrator. Verder wordt in de regels 22 tot en met 24 op bladzijde 3 melding gemaakt van het effect van de transportorganen, te weten een gelijkmatige verdeling van het materiaal in de lengterichting van de doseerrator.

Het Bureau is van mening dat het aanbrengen van transportmiddelen tussen de roermiddelen en de doseerrotor van de bekende inrichting, een nieuwe en ook inventieve maatregel betreft, waarvan de functie en het effect steun vinden in de beschrijving van het octrooi. Met de maatregel wordt een inrichting verkregen die specifiek geschikt is voor het te verwerken materiaal, te weten vezelvormig

5 materiaal. Voorts is een dergelijke maatregel niet eerder voorgesteld of toegepast, ondanks het feit dat de besproken zandstrooier al sinds 1986 bekend was, terwijl aannemelijk is dat het probleem van het neerleggen van een gelijkmatige laag van vezelvormig materiaal eveneens bestond. Het Bureau acht derhalve de aangevoerde nietigheidsgonden niet van toepassing op conclusie 2.

De - in gedachten - nieuw te formuleren hoofdconclusie zou dan in de aanhef de tekst van de

10 huidige hoofdconclusie omvatten, met uitzondering van de aandrijving van de roer- en/of transportmiddelen door het ten minste ene loopwiel - dus in hoofdzaak zoals hiervoor aangegeven onder 5.3 - en onder het kenmerk de aanwezigheid van transportmiddelen, welke zijn aangebracht tussen het roerorgaan en de doseerrotor en welke worden aangedreven door het ten minste ene loopwiel.

15

5.5 Conclusie 3 heeft betrekking op het feit dat de doseerrotor met enige speling in de uitlaatopening van de trechtersvormige verzamelbak is aangebracht alsook op de vormgeving van de doseerrotor als een as met zich evenwijdig aan de hartlijn hiervan uitstreckende radiale wanden, die zodoende over de omtrek van de as een aantal longitudinale kamers vormen.

20 Bij de bekende zandstrooier is de onderste smalle uitlaatopening voorzien van een klep, welke hydraulisch of met behulp van spindels kan worden ingesteld om een speling tussen de doseerrotor en de rand van de klep te verkrijgen. Hieruit concludeert het Bureau dat het aanbrengen van een doseerrotor met speling in de onderste smalle uitlaatopening bekend is. Voor wat betreft de vormgeving van de doseerrotor merkt het Bureau op dat ook de doseerrotor op de foto's van de

25 zandstrooier is voorzien van radiale wanden, die longitudinale kamers vormen. De beschrijving van het octrooi geeft geen specifieke aanwijzingen omtrent de vormgeving van de doseerrotor; op blz. 5 regel 3 tot en met 6 wordt in tegendeel zelfs gesteld dat de vormgeving kan afwijken van de uitvoeringsvorm volgens figuur 3 door bijvoorbeeld uit te gaan van een ronde as of door het voorzien in een aantal kamers dat groter of kleiner kan zijn dan vier.

30 Het Bureau is derhalve van mening dat conclusie 3 bekend is te achten uit de foto's van de zandstrooier, zodat deze conclusie niet in stand kan blijven.

5.6 Conclusie 8 heeft betrekking op de aanwezigheid van twee loopwielen, waarbij het ene loopwiel de doseerrotor en het andere loopwiel de roer- en/of transportmiddelen aandrijft. Naar het oordeel van

35 het Bureau betreft het hier een nieuwe en inventieve uitvoeringsvariant van de inrichting volgens de

- in gedachten - nieuw geformuleerde hoofdconclusie, welke conclusie de aanwezigheid van door ten minste één loopwiel aangedreven transportmiddelen beschrijft.

Conclusie 8 kan derhalve standhouden als volgcconclusie, die een voorkeurs-uitvoeringsvariant beschrijft.

5

5.7 Op grond van het vorenoverwogene komt het Bureau tot het advies de door verzoeksters aangebrachte nietigheidsgronden van toepassing te achten op de conclusies 1 en 3 van het Nederlandse octrooi 1004659.

10

Conclusie 2 is in combinatie met conclusie 1 te handhaven. De aanwezigheid van transportmiddelen tussen de roermiddelen en de doseerrotor, waarbij de transportmiddelen via ten minste één loopwiel worden aangedreven betreffen in combinatie met de hoofdconclusie een nieuwe en inventieve maatregel.

De materie van conclusie 8 vormt hierop een nieuwe en inventieve uitvoeringsvariant.

Aldus gedaan, op 4 mei 1999, door C. Eskes, J. de Vries en A.A.M. Bexkens voornoemd.

w.g. C. Eskes

w.g. F.A.T. van Looijengoed